

Др Наташа Рајић,*
Асистент са докторатом Правног факултета,
Универзитет у Новом Саду

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД
doi:10.5937/zrpfni1982207R

UDK: 342.52:342.565.2
347.9

Рад примљен: 17.12.2018.
Рад прихваћен: 19.02.2019.

ГРАНИЦЕ УСТАВНОСУДСКЕ КОНТРОЛЕ СУДСКЕ ВЛАСТИ – НЕКА ОТВОРЕНА ПИТАЊА

Апстракт: У већини држава централизованог система контроле уставности, у већој или мањој мери, присутан је проблем прецизног раздвајања судске и уставносудске власти. На линији реалних односа овај проблем се рефлектује у виду напетости или чак отвореног сукоба између уставног суда и редовних судова. Извориште ове напетости налази се у уставном положају уставног суда и правном дејству његових одлука. Могућност касације судске одлуке у поступку по уставној жалби ставља у прилично незавидан положај судску власт која, речју Устава, слови за независну и самосталну. Сама могућност уставносудске контроле пак отвара простор за уставносудски активизам. У том смислу, рад има за циљ да укаже на нека проблемска места као и границе које је Уставни суд Србије себи поставио у испитивању судских одлука у области утврђивања чињеничног стања и примене меродавног (материјалног и процесног) права, као есенцијалног домена судске власти.

Кључне речи: судови, уставни суд, уставна жалба, судске одлуке, уставна права.

1. Увод

Уставносудска контрола над судском влашћу своје утемељење налази у начелу супрематичности устава као основног закона, односно успостављању посебног уставног органа који је надлежан за његову заштиту (Ненадић, 2014: 102). Сама концепција модерног уставног судства почива на тежњи да се вршење целокупне државне власти подведе под границе устава (Ненадић, 2014: 105). У том смислу, ни судска власт не представља изузетак.

* nrajić@pf.uns.ac.rs

Међутим, процес прихватања контроле уставности судских аката није текао глатко ни безрезервно. Томе је погодовала не само ненавикнутост навиших судова на било какав вид правне контроле и непосредну примену уставних норми, него и сам недостатак нормативног оквира који би на релативно заокружен начин дефинисао дomet и границе уставносудске контроле аката судске власти (Ненадић, 2014: 106–17). Почетна напетост у односима уставних судова и судова опште надлежности често се развијала у правцу отвореног сукоба, док је тек у малом броју држава ривалство замењено прихватљивим обликом коегзистенције ова два органа.

Ни процес успостављања уставне контроле судских аката у Републици Србији није био поштеђен ломова и отворене конфронтације. Најочигледнији доказ томе представља одлука о неуставности закона којим се судске одлуке изузимају од могућности поништавања у поступку по уставној жалби. Чињеница да је ова одлука донета у поступку који је покренут на иницијативу самог Уставног суда већ довољно говори сама за себе. Управо је у овој одлуци Уставни суд изложио своје разумевање односа уставносудске и судске власти. Уставни суд је тада нагласио да својом одлуком (по уставној жалби) не врши „позитивну“ корекцију судске одлуке, нити да поништавањем судске одлуке, која је повредила „специфично уставно право“, задире у „право судске власти да преиспита и коригује властиту одлуку“, те изричито подвукао да уставно правосуђе не може преузимати надлежност редовног суда у смислу коначног решавања конкретних спорова.¹

Уставни суд је, такође, низом својих одлука, подвукао да у поступку одлучивања по уставним жалбама не залази у област чињеничних и правних питања, односно да не поступа као суд више инстанце. Тиме је, чини се, поставио основну граничну линију у уставносудском испитивању аката судске власти. Пракса, међутим, показује да уставносудско испитивање ипак у одређеној мери захвата и ову област. У том смислу, рад има за циљ да укаже на нека проблемска места као и границе које је Уставни суд себи поставио у испитивању аката судске власти у домену утврђивања чињеничног стања и примене меродавног (материјалног и процесног) права.

2. Судство и уставно судство у модерној држави

У модерној уставној држави функције судовања и уставног судовања претрпеле су извесне промене у односу на свој првобитни облик. Промене се састоје не толико у њиховој природи (функцији примене права,

1 Одлука Уставног суда IУз-97/2012.

односно функцији контроле уставности) колико у начину на који се оне остварују, с обзиром на сложеност система правних норми (националних и наднационалних), као и друштвених односа које оне последично нормирају.

Изворно, судска функција је у најопштијем смислу функција примене права. За разлику од законодавства, које се састоји у постављању општих правила, судство се састоји у њиховом примењивању на конкретне случајеве – другим речима, подвођењу једног посебног случаја под једно опште правило (Јовановић, 1922: 237). У класичној правној теорији, судска власт, која претпоставља постојање спора о праву, обухвата власт изрицања права, тј. власт тумачења, као и власт доношења извршне одлуке, која поприма ауторитет пресуђене ствари (Марковић, 2008: 506–507). Схватање судске функције у време њеног институционалног осамостаљивања најјасније је изражено у ставу Монтескјеа према коме су судије „само уста која изговарају речи закона“.² Нововековно схватање ове функције претпоставља правни силогизам, подвођење конкретног чињеничног стања под апстрактну правну норму и изрицање пресуде (Hasanbegović, 1993: 1129).

Функција примене права у модерној држави квалитативно се удаљава од поједностављене максиме према којој судије представљају „уста која изговарају речи закона“. Судска функција, посредством које се остварује примарна заштита људских права, не своди се само на просту примену одредби закона на утврђено чињенично стање у конкретном случају, него претпоставља „симултану примену“ законских, уставних и одредби наднационалног права (Ненадић, 2014: 117). Наиме, уставни принцип владавине права претпоставља да суд у конкретном случају претходно изврши тумачење меродавног права у границама уставно могућег, што далеко превазилази просту, механичку примену закона. Оно подразумева систематско тумачење целине правног система, уз уважавање ставова заузетих у уставносудској пракси. Укључивање наднационалног права у већој или мањој мери додатно усложњава поступак примене права.

Функција уставносудске контроле још се више удаљила од основне замисли њеног творца. Првобитно је осмишљена као функција тзв. негативног законодавца, чија је превасходна улога била заштита уставом успостављеног система хијерархије правних норми. Постепено је проширена низом нових овлашћења, укључујући и контролу уставности аката судске власти у поступку по уставној жалби. Уставносудска контрола данас трпи озбиљне критике да је функцију тзв. негативног, заменила

² „(...) народне судије су само уста која изговарају речи закона, беживотна бића која не могу да му ублаже ни снагу ни строгост.“ (Монтескје, 2011: 133).

функцијом активног нормотворца, те да свој активизам испољава не само према законодавној, него и према уставотворној власти. Критике се односе на различите облике поступања уставних судова, као што су доношење интерпретативних одлука, попуњавање законских празнина, оглашавање неуставним дела текста законске одредбе (након којег остатак поменуте одредбе поприма сасвим другачији смисао) и друго.³

3. Границе уставносудског испитивања аката судске власти - нека проблемска места

Судска функција подразумева примену права на конкретно утврђено чињенично стање и доношење појединачног акта, односно судске одлуке. То чини саму суштину вршења судске власти и њен искључиви домен. Начело супрематије устава налаже да судска власт, као уставом установљена власт, своју надлежност остварује у складу са уставом, односно највишим правом. Начело поделе власти, као основна одредница модерних устава, подразумева да уставом опредељен домен судске власти буде заштићен од уплива других органа, што укључује и сам уставни суд. У том смислу, кључно питање јесте у којој мери се уставни суд може упуштати у испитивање правних недостатака судских одлука у поступку по уставној жалби, а да притом остане у границама своје надлежности. Одговор на поменуто питање опредељује да ли се овај суд креће у границама своје надлежности или се, пак, претвара у суд више инстанце (Nenadić, Manojlović Andrić, 2010: 122).

Оно што заокружује сложеност односа уставносудске и судске власти у овој области јесте чињеница да су начин и услови остваривања највећег броја Уставом зајемчених права уређени законом. Дакле, нормативни оквир поступања Уставног суда у области заштите појединих уставних права не задржава се само и искључиво на тексту Устава, већ укључује и одговарајуће одредбе закона. У том смислу чини се неизоставним да Уставни суд, у поступку по уставној жалби, закорачи у област примене права и испита да ли су правилно примењене одредбе одговарајућих процесних и материјалних прописа у поступку доношења судске одлуке која је предмет уставне жалбе (Nenadić et al. 2010: 122). Питање је, дакле, до које мере Уставни суд то може да чини, а да не узурпира надлежност редовних судова и не изађе из оквира сопствене надлежности.

Одговор би се могао наћи у следећем: испитивање правних недостатака судских одлука у поступку по уставној жалби мора се вршити „(..) у оној

³ О различитим облицима уставносудског активизма видети (Brewer-Carias, 2013: 5-191).

мери у којој је то неопходно да би се утврдило да ли је дошло до повреде или ускраћивања уставних права и слобода означених у уставној жалби, у границама разлога који су у жалби наведени.“ (Nenadić et al. 2010: 122). Међутим, та мера није прецизно одредива, као што није одредива ни граница између „специфичног уставног права“ и „обичног законског права“ (Nenadić et al. 2010: 123). Уопште, тешко је прецизно одредити обим овлашћења уставног суда, а тиме и домет уставних права у овој области уставносудске контроле, али је несумњиво да „(...) тежиште уставносудског испитивања судских одлука мора да буде на интерпретацији, правном становишту које је редовни суд заузео или је требало да заузме о значењу основних права, њиховом нормативном домету и њиховим границама.“ (Stojanović, Vučić, 2009: 891). Уставносудској интервенцији би било места у случају да су интерпретационе грешке редовних судова такве природе да „(...) суштински значе повреду, ускраћивање или супстанцијално губљење једног уставом гарантованог права.“ (Stojanović et al. 2009: 891).

Чињеница да се у поступку по уставној жалби у извесној мери морају испитати правни недостаци судских одлука природно налаже да се Уставни суд строго држи принципа самоограничења како не би зашао у простор уставносудског активизма. У том смислу, анализа праксе може бити добар показатељ какве је принципе Уставни суд успоставио у овој области уставне контроле.

Уставни суд Србије је у својој пракси формулисао одговарајуће ставове у области испитивања правних недостатака судских одлука у поступку по уставној жалби. Овај суд је, најпре, изразио став „(...) да није надлежан да преиспитује закључке и оцене редовних судова у погледу утврђеног чињеничног стања, као ни начин на који су редовни судови применили право у поступку одлучивања о правима и обавезама подносиоца уставне жалбе.“⁴ Тиме је јасно подвукао да, у поступку по уставној жалби, не поступа као суд више инстанце нити да његова улога подразумева отклањање правних и чињеничних недостатака судских одлука.⁵ Наведени став, практично, осликава уставом успостављену поделу надлежности судске и уставносудске власти, према којој контрола законитости судских одлука припада судовима унутар система судске гране власти.

4 Став је наведен према Одлуци Уставног суда Уж-1671/2014. Сличну формулацију става Уставни суд је поновио у низу својих одлука донетих у поступку по уставним жалбама.

5 Пракса, нажалост, показује да је огроман број подносилаца уставних жалби управо на тај начин и перципирао улогу Уставног суда у заштити људских права, тражећи да својом одлуком отклони правне и чињеничне недостатке судских одлука поводом којих су улагали своје уставне жалбе.

Међутим, свестан да и само вршење судске власти у свом изворном, супстанцијалном облику, може бити злоупотребљено или пак, очигледно неправилно вршено, и за последицу имати повреду неког од Уставом гарантованих права, Уставни суд је у одређеној мери релативизовао претходно наведени став, истичући да има места испитивању „(...) да ли је примена процесног и/или материјалног права била произвољна или дискриминациона, чиме би указала на очигледну арбитрерност и неправичност у поступању редовних судова, а на штету подносиоца уставне жалбе.“⁶ Овај критеријум изграђен је са ослонцем на праксу Европског суда за људска права на коју се Уставни суд позива.

Произвољна или арбитрерна примена материјалног права представља објективни критеријум који би био применљив уколико је одлучено о праву и обавези подносиоца уставне жалбе, а да уопште није примењен закон (што је најређи случај у пракси); затим, уколико је судска одлука (која је предмет уставне жалбе) заснована на закону који више не важи; на закону који је ретроактивно примењен или на закону за чију примену нису дати разлози који би је разумно оправдали. Произвољна и арбитрерна примена материјалног права би могла да укључи и одступање суда од дотадашње праксе у примени неке материјалноправне норме без икаквог образложења (Манојловић Андрић, 2013: 177–178). Питању правилне примене материјалног права би било места и у случају када поступајући суд, у колизији два уставна права, неосновано да примат једном праву на рачун другог (Манојловић Андрић, 2013: 178).

Концепт произвољне и арбитрерне примене меродавног права обухвата како материјално, тако и процесно право које редовни судови примењују у поступку доношења својих одлука. Уставни суд прихвата тај концепт с ослонцем на праксу Европског суда за људска права у којој се каже да се правичност суђења тј. искључење произвољности у поступању и одлучивању редовних судова остварује с ослонцем на обавезу придржавања утврђених процесних правила у току спровођења поступка.⁷

Како примена материјалног и процесног права у поступку судског одлучивања увек претпоставља утврђивање чињеничног стања у конкретном случају, уставносудско испитивање у извесној мери може захватити и сам чињенични супстрат судске одлуке. То се може уочити у оквиру уставносудског испитивања гаранције права на образложену судску одлуку, која чини сегмент права на правично суђење. Поменута гаранција (права на образложену судску одлуку) није изричито прописана

6 Наведено према Одлуци Уставног суда Уж-1671/2014.

7 Одлука Уставног суда Уж-9346/2012.

Уставом Републике Србије нити Европском конвенцијом за заштиту права и основних слобода, али неизоставно чини супстрат правичности суђења, будући да стоји у блиској и непосредној вези са остваривањем права на правно средство. *Ratio legis* постојања образложења судске одлуке управо се и састоји у могућности странака да побијају одлуку правним леком, при чему основ побијања, поред повреде процесног закона која се односи на недостатке образложења, могу бити и чињенични недостаци судске одлуке (Ilić, 2011: 229–230).

Образложење представља саставни елемент судске одлуке у којем суд појашњава правно-логички процес помоћу којег је дошао до одлуке у конкретном судском поступку.⁸ У том смислу, образложење неизоставно мора да укључи и чињенични основ одлуке, односно чињенично стање које је, у правом регулисаном поступку одлучивања, подведено под материјално право. Образложење судске одлуке, дакле, обухвата чињенични и правни супстрат одлучивања у поступку, па испитивање евентуалне повреде права на образложену судску одлуку као гаранције правичности суђења неизоставно приморава Уставни суд да се у одређеној мери упусти у ова питања.

Уставни суд је, у испитивању права на образложену судску одлуку заузео одговарајуће ставове, са изричитим ослонцем на ставове Европског суда за људска права који су успостављени у овој области. Са тим у вези, Уставни суд наводи да гаранција права на правично суђење укључује обавезу судова да „(...) између осталог, аргументовано и довољно образложе своје одлуке. (...) да ова обавеза не може бити схваћена тако да се у одлуци морају дати одговори на све изнете чињеничне и правне тврдње странака, те да мера у којој ова обавеза постоји зависи од природе одлуке, али да судови у сваком случају морају да образложе своју одлуку на тај начин што ће навести јасне и разумљиве разлоге на којима су ту одлуку засновали (...) да судска одлука не може да буде без икаквог образложења, нити оно сме да буде лапидарног карактера (...) Обавеза образложења судске одлуке не значи да се у одлуци морају дати детаљни одговори на све изнете аргументе (...) међутим до повреде права на правично суђење може доћи ако судови не утврде и не образложе кључне аргументе за доношење пресуде, а повреда права на правично суђење такође постоји и ако у образложењу нису са довољном прецизношћу наведени разлози на којима се одлука заснива (...)“⁹

Пажљивија анализа напред наведених ставова показује да они делом могу значити објективну, а делом еластичнију границу уставносудског

8 О прецизном појмовном одређењу образложења судске одлуке видети (Ilić, 2011: 229).

9 Наведено према Одлуци Уставног суда Уж-7203/2013.

испитивања. Ово је разумљиво ако се узме у обзир то да су поменути ставови настали са ослонцем на праксу Европског суда, који Европску конвенцију посматра као „живи“ инструмент, и који, са друге стране, државама уговорницама признаје извештан простор слободне процене. Управо због тога поменути ставови могу представљати поље унутар којег Уставни суд може лако заћи у област уставносудског активизма.

Анализа праксе Уставног суда показује да постоји неслагање уставних судија у погледу разумевања граница уставносудског испитивања повреде права на образложену судску одлуку.¹⁰ У издвојеним мишљењима на одлуке Уставног суда истиче се да Уставни суд није властан да се изјашњава о потреби извођења одређених доказа у судском и управном поступку¹¹; да се неоправдано упушта у инстанцијско одлучивање, а делимично и у оспоравање чињеничног стања, које је на валидан начин утврђено у правноснажно окончаном судском поступку¹²; да поништава судску одлуку која је у свему разумљива и аргументовано образложена, са изложеним правним ставовима који су засновани на уставноправно прихватљивој примени меродавног права¹³ и др.

Питање граница уставносудског испитивања судских одлука у утврђивању повреде права на образложену судску одлуку отворило се и из угла разлога који су означени у уставној жалби. Да ли је Уставни суд властан да испитује повреду права на правично суђење из разлога недовољне образложености судске одлуке у случају када се уставном жалбом тај разлог изричито не наводи као разлог повреде права?¹⁴ Узгред, проблем везаности Уставног суда разлозима истакнутим у уставној жалби није непознаница у пракси овог Суда, што потврђују и примери поступања по уставним жалбама у којима су наведени разлози очигледно указивали на повреду неког другог уставног права, а не оног које је у жалби означено.¹⁵

10 Видети Одлуку Уставног суда Уж-819/2008, Одлуку Уставног суда Уж-7203/2013, Одлуку Уставног суда Уж-4668/2015, Одлуку Уставног суда Уж-8670/2012, као и издвојена мишљења на ове одлуке.

11 Заједничко издвојено мишљење др Босе Ненадић и Катарине Манојловић-Андрић на Одлуку Уставног суда Уж-819/2008.

12 Издвојено мишљење др Милана Шкулића на Одлуку Уставног суда Уж-4668/2015.

13 Заједничко издвојено мишљење Предрага Тетковића, Катарине Манојловић Андрић и др Босе Ненадић на Одлуку Уставног суда Уж-8670/2012.

14 Издвојено мишљење проф. др Драгана М. Стојановића на Одлуку Уставног суда Уж-7203/2013.

15 О томе више: (Манојловић Андрић, 2013: 173).

Став проф. Стојановића јесте да је за очување коректних односа са редовним судовима неопходно „(...) да се Уставни суд строго ограничи само на оцењивање разлога и навода изнетих у уставној жалби. (...) Као што у нормативној контроли важи претпоставка да је закон у складу са Уставом, тако у поступку по уставној жалби важи претпоставка да је судска одлука сагласна Уставом гарантованим правима. Неприхватљиво је да се Уставни суд не изјашњава и експлицитно не оцењује уставноправну снагу понуђених разлога у уставној жалби, него у ствари сам посредно уводи у „игру“ „нове“, констатацијом да је образложење недовољно, те да се тиме и вређа Уставом гарантовано право на правично суђење. У уставносудском поступку начелно не би требало да постоје разлози и чињенице побијања о којима Уставни суд води рачуна по службеној дужности. Супротно овом принципијелном ставу, изгледало би да је квалитет и потпуност образложења баш она чињеница о којој Суд *ex officio* мора да води рачуна, па и онда када се у уставној жалби изричито не наводи.“¹⁶

На супротној линији размишљања би се могле наћи судије које уставној жалби не прилазе као строго формалном правном средству, већ као средству чијем подносиоцу треба пружити што темељнију заштиту уставних права која су му актом судске власти повређена.

3. Закључак

Уставна жалба, као супсидијарно правно средство у заштити права померила је поље односа уставног суда и редовних судова. Могућност да одлуке највиших судских инстанци постану предмет уставносудске контроле заострила је односе ових органа, али и отворила низ питања о дOMETИМА такве контроле. Чини се да се основни проблем концентрише око питања да ли Уставни суд, поступајући по уставној жалби, сме да залази у област утврђивања чињеничног стања и примене меродавног (материјалног и процесног) права, као есенцијалног домена судске власти, и ако сме, у којој мери му је то допуштено.

Оно што нужно приморава уставни суд да, поступајући по уставним жалбама, захвати у домен судске власти јесте чињеница да су начин и услови остваривања највећег броја Уставом зајемчених права уређени законом. У том смислу чини се да уставносудска контрола може (али и мора) у извесној мери за предмет имати правне недостатке судске одлуке како би у суштинском смислу испунила своју сврху – испитивање повреде „специфичног“ уставног права.

¹⁶ Издвојено мишљење проф. др Драгана М. Стојановића на Одлуку Уставног суда Уж-7203/2013.

Ставови које је Уставни суд заузео у својој пракси, начелно, показују јасну уздржаност у овој области, уз могућност уставносудске реакције само у случајевима грубе повреде процесног и материјалног права. Уставни суд, наиме, подвлачи да у поступку по уставној жалби није надлежан да преиспитује поступање редовних судова у погледу утврђеног чињеничног стања, као ни примене права, али уз ограду да јесте надлежан да санкционише очигледну арбитрерност и неправичност у примени права. Анализа одлука Уставног суда, као и издвојених мишљења појединих уставних судија, међутим, показују да поменута уставносудска уздржаност није доследно испоштована у сваком конкретном случају.

Чини се да проблем односа уставног суда и редовних судова у овој области не може бити решен искључиво на нивоу позитивног права. Овај проблем се нужно мора посматрати у ширем уставноправном контексту који укључује низ питања: какав је квалитет законских норми које судови примењују у вршењу своје надлежности; да ли постоји спремност судова да прописе које примењују тумаче са ослонцем на устав и у границама уставно могућег; да ли постоји спремност да реагују у случају сумње у њихову уставност; у којој су мери образложења уставносудских одлука јасно аргументована; да ли ставови Уставног суда представљају јасну инструкцију о томе како треба разумети садржину одређених људских права, као и разлоге за њихово ограничење и друго. Дакле, питање односа уставног суда и редовних судова, поред нормативног оквира, претпоставља одговарајући степен уставне културе, као нужног услова за његово развијање и побољшавање.

Литература/References

Brewer-Carias, A. R. (2013). *Constitutional Courts as Positive Legislators – A Comparative Law Study*. Cambridge: Cambridge University Press.

Плић, Р. Г. (2011). *Pravo na obrazloženu sudsku odluku. Crimen (II)*. 2. 227–244.

Јовановић, С. (1922). *О држави – основи једне правне теорије*. Београд: Издавачка књижарница Геце Кона.

Манојловић Андрић, К. (2013). Поступак и обим испитивања уставне жалбе. У Ненадић, Б. М. (Прир.). *Улога и значај Уставног суда у остваривању владавине права 1963–2003*. Београд: Уставни суд. 161–180.

Марковић, Р. (2008). *Уставно право и политичке институције*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду, Јавно предузеће „Службени гласник“.

Dr Nenadić, B., Manojlović Andrić, K. (2010). Sprovođenje postupka po ustavnoj žalbi i mere za njenu efikasnu primenu. U Dr Roos, S. R. i Dr Nenadić, B. (Prir.). *Ustavno sudstvo u teoriji i praksi. Zbornik referata sa regionalne konferencije ustavnih sudija*. Beograd: Konrad Adenauer Stiftung. 106–125.

Ненадић, М. Б. (2014). Општи осврт на контролу уставности судске власти. У Одри, К. А., Безбрадица, Р., Бабић, Б., Лубарда Д. (Прир.). *Положај и перспектива уставног судства*. Београд: Уставни суд Републике Србије, Јавно предузеће „Службени гласник“. 101–120.

Монтескје, д. Ш. (2011). *О духу закона*. Београд: Завод за уџбенике.

Stojanović, D., Vučić, O. (2009). Domašaj ustavnosudskog ispitivanja odluka redovnih sudova u postupku odlučivanja o ustavnim žalbama građana. *Pravni život*. 14/2009. 879–895.

Hasanbegović, J. (1993). Sudstvo. U: *Enciklopedija političke kulture*. Beograd: Savremena administracija, 1124–1134.

Одлука Уставног суда Уж-819/2008. *Службени гласник РС*. Бр. 10. 2011.

Одлука Уставног суда ИУз-97/2012. *Службени гласник РС*. Бр. 18. 2013.

Одлука Уставног суда Уж-8670/2012. *Службени гласник РС*. Бр. 96. 2016.

Одлука Уставног суда Уж-1671/2014. *Службени гласник РС*. Бр. 7. 2018.

Одлука Уставног суда Уж-9346/2012. *Службени гласник РС*. Бр. 51. 2015.

Одлука Уставног суда. Уж-7203/2013. *Службени гласник РС*. Бр. 36. 2017.

Одлука Уставног суда Уж-4668/2015. *Службени гласник РС*. Бр. 26. 2018.

Заједничко издвојено мишљење др Босе Ненадић и Катарине Манојловић-Андрић на Одлуку Уставног суда Уж-819/2008.

Заједничко издвојено мишљење Предрага Ћетковића, Катарине Манојловић Андрић и др Босе Ненадић на Одлуку Уставног суда Уж-8670/2012.

Издвојено мишљење проф. др Драгана М. Стојановића на Одлуку Уставног суда Уж-7203/2013.

Издвојено мишљење др Милана Шкулића на Одлуку Уставног суда Уж-4668/2015.

Nataša Rajić, LL.D.,
Teaching Assistant,
Faculty of Law, University of Novi Sad

**THE LIMITS OF THE CONSTITUTIONAL COURT CONTROL OVER
THE JUDICIAL AUTHORITY: SOME OPEN QUESTIONS**

Summary

In most states that have a centralized system of constitutional control, there is tension in the relations between the Constitutional Court and ordinary courts. The fundamental question raised in this regard is whether the Constitutional Court, acting on a constitutional complaint, may enter into the domain of application of law. The manner and conditions for exercising the constitutional rights are regulated by the law. In this respect, it seems that the Constitutional Court may, to a certain extent, examine the legal shortcomings of a court decision in order to substantively assess the alleged violation of the specific constitutional right stipulated in the constitutional complaint.

The legal attitudes formulated by the Constitutional Court of Serbia clearly show that the Constitutional Court has exercised self-restraint in this area. The Constitutional Court can act only in cases of gross violation of procedural and substantive law. However, the analysis of Constitutional Court decisions as well as the separate opinions of constitutional court judges shows that the self-restraint of the Constitutional Court has not been consistently applied in each particular case. The problem of the relations between the Constitutional Court and ordinary courts must necessarily be viewed in a broader constitutional context and cannot be solved at the normative level only.

Key words: *courts, Constitutional Court, constitutional complaint, court decisions, constitutional rights.*